

Aanbesteding in het personen vervoer

Reflectie en belangrijke aandachtspunten

8 maart 2019

Christiaan Behrens

SEO Economisch Onderzoek

Roetersstraat 29
1018 WB

Amsterdam

Tel: +31 (0)20 525 1630
secretariaat@seo.nl

www.seo.nl

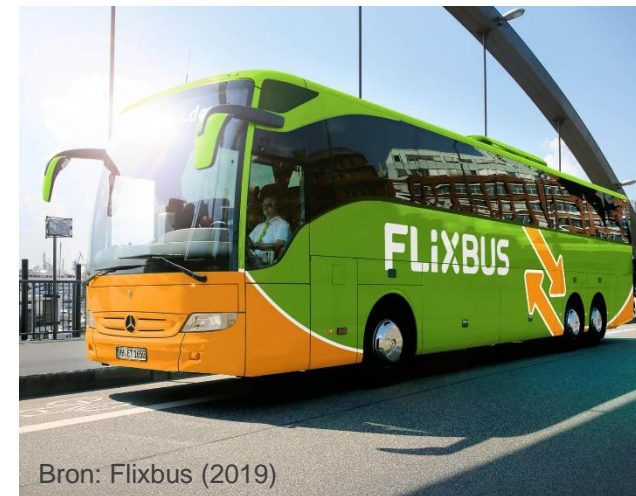
Belangrijkste observaties

- **Vraagstukken lopen door elkaar heen en vergen niet noodzakelijk dezelfde aanpak**
 - Marktwerking vs. aanbesteden vs. decentralisatie, etc.
- **Kwantitatieve studies naar de vraag,- aanbod- en kwaliteitseffecten van aanbesteden van treindiensten zijn schaars**
 - Anekdotisch of focus op kosten/subsidies
- **Is er een algemeen beeld dat er beperkte mogelijkheden zijn om meer treindiensten in Nederland aan te besteden?**

Van marktwerking naar aanbesteden

- De potentie van aanbesteden hangt af van alle markt karakteristieken
- Concurrentie op het spoor via concurrentie om de markt
- Sequentiële en/of parallelle concurrentie
 - Is gedecentraliseerde treindienst substituut of complement?
 - Feeder functie en 'economies of density'
- Rol van nieuwe vervoersinitiatieven of concurrentie van 'buiten'
 - Mobility as a Service (MAAS)
 - FlixBus-achtige vervoersdiensten
 - Autonoom rijden

Bron: Flixbus (2019)

‘Een disclaimer voor effectbepaling’

- **Bewijs voor causaal effect van aanbesteden treindiensten lijkt te ontbreken**
 - Er bestaat veel onderzoek dat een positief effect claimt
 - Veranderen andere marktomstandigheden → ‘kopen’ van groei in reizigerskilometers door (regionale) overheden
- **Wat zijn de uitdagingen voor empirisch onderzoek?**
 - Wel of niet aanbesteden is geen ‘natuurlijk experiment’
 - Treindiensten die aanmerking komen voor aanbesteden zijn niet aselekt gekozen, een goede ‘counterfactual’ ontbreekt
- **Mogelijkheden voor onderzoek**
 - Vergelijking over de tijd en meerdere OV modaliteiten
 - Econometrische technieken zoals *propensity score matching* of *instrumental variables* (afhankelijk van aannames!)
 - Experimenten met reactie op exogene schokken voor alle treindiensten

Beperkte rol voor verdere aanbesteding in Nederlandse setting?

- **Ontwikkelingen in het licht van de Single European Rail Area, met daarin *open access***
- **In totaal zijn er 22 treindiensten aanbesteed:**
 - Arriva, Connexxion, Hermes, Syntus en Abellio (dochter NS)
 - In 2016 ongeveer 1 van de in totaal 18,5 miljard reizigerskilometers voor decentrale treindiensten
- **Quick scan toont aan twee treindiensten rondom Zwolle in aanmerking komen**

Veel van de veronderstelde en/of geclaimde efficiency effecten van overheidsaanbestedingen zijn vanuit economisch oogpunt eigenlijk 'herverdeling', er moet daarom meer aandacht worden besteed aan de winnaars en verliezers van overheidsaanbestedingen